

KOVACSICSNÉ NAGY KATALIN*

Az igazságügyi statisztika a hivatalos magyar statisztikában

I. A történelem előtti idők (–1867)

A hivatalos magyar statisztikai szolgálat megalakulását megelőző korszakban a statisztikai adatgyűjtés, feldolgozás és elemzés munkáit a Magyar Tudományos Akadémia 1860-ban megalakult Statistikai Bizottmánya (később Statisztikai Bizottság) vállalta magára. *Csengery Antal*, a Statisztikai Bizottság első elnöke így határozza meg a Bizottság feladatát: „gyűjteni, rendezni, megbírálni s más államok adataival is egybevetve feldolgozni mindennemű statisztikai adatokat, melyek a magyar koronához tartozó országok közviszonyaira vonatkoznak; s az ekképp feldolgozott adatok füzetenként közrebocsátása által előkészíteni Magyarország lehetőleg hű statistikája megírását.”¹

A Statisztikai Bizottság tagjai közül *Konek Sándor* – sokirányú egyéb kutatásai mellett – foglalkozott Magyarország bűnvádi statisztikájával is. A MTA kiadásában e tárgykörben két nagyszabású tanulmányt jelentetett meg.

Az 1875-ben megjelent tanulmány főleg az 1872, 1873 évre vonatkozó adatokat tartalmaz, nemek életkor-csoportok, családi állapot, családi körülmények, vallás, foglalkozás, műveltség, vagyoni helyzet, belföldi vagy külföldi szerinti csoportosításban. Az elítéltekre vonatkozó elemzésekben helyenként téves következtetéseket von le, mivel az elemzéshez a megoszlási viszonyszámok mellett nem használ kriminalitási arányszámokat. Vizsgálja az elkövetett bűncselekményeket, büntetett előéletet ill. visszaesést, a kiszabott jogkövetkezményeket. Egyes táblázatok összehasonlítást is tartalmaznak Ausztriai és Poroszországi adatokkal.

Az 1879-ben megjelent tanulmány (1. kép), mint a címe is jelzi, öt év, 1873–1877 adatait öleli fel. A tanulmány első része lényegében ügyforgalmi adatokat tartalmaz, bár sajátos módon egysége nem az ügy, hanem a feljelentések száma és a „perbefogott”. Az év folyamán perbefogottak száma, az ebből elítéltek és a büntetlenek találtak különbözete adja az év végén perbefogva maradtak számát. Ezen egyenleget bemutatja, idősrban (5 év), a büntett neme szerint, az eljárás végeredménye szerint. Meghatározza az öt

* prof. em. ELTE Állam és Jogtudományi Kar

¹ CSENERY ANTAL: 1860. május 20-án a MTA Igazgatótanácsához a Statistikai Bizottság megalapításával kapcsolatos leveléből.

év átlagát, és az egyes évek adatait ezen átlag százalékában fejezi ki. Minthogy az erőszakos cselekmények gyakorisága nagyobb, mint a vagyon elleni bűncselekményeké, megállapítja, „hogy a büntettség egyik főforrása nem annyira az ínség, nyomor, mint inkább az indulatosság, népünk erőszakoskodásra való nagyobb hajlama, a szenvedélyek féktelensége és dulakodási viszketeg”²

1. kép

A továbbiakban az elítéltekkel foglalkozik, és pedig az elkövetett bűncselekmények és a kiszabott büntetések szerinti csoportosításban. Ezt követi a személyi (demográfiai) adatok szerinti csoportosítás. Abból, hogy a fiatal nők bűnözése magasabb a fiatal fiúkénál a női emancipáció szükségességét vonja le következtetésként. A családi állapot elemzésénél sem hasonlítja adatait a népesség vonatkozó adataihoz, és azt sem, hogy a két nem eltérő halandósági adatai befolyásolják a két nem özvegyeinek bűnözési gyakoriságát. Vizsgálja az elítéltek foglalkozását, iskolai végzettségét, írni-olvasni tudását, vallását, vagyoni helyzetét, illetőségét, előéletét. A tanulmány végén a kihágásokkal foglalkozik, és pedig a feljelentések kapcsán elemzi az ügyforgalmat. Részletesen kitér a sajtóvétségekre, amelyeknek csekély száma a sajtó vezetésének higgadtabb voltára és a sajtószabadságra utal nézete szerint.³

² KONEK SÁNDOR: *Öt év Magyarország bűnvádi statisztikájából*. MT Akadémia, Budapest, 1879. 18. p

³ KONEK SÁNDOR: *Újabb adataink Magyarország bűnvádi statisztikájából*. MT Akadémia, Budapest, 1875. 55. p.

II. A kezdetek (1867–1900)

1. A bírósági statisztika kialakulása

A bírósági bűnügyi statisztika közel 140 éves múltra tekinthet vissza. Már az önálló magyar Királyi Statisztikai Hivatal első igazgatója, *Keleti Károly* is több ízben bírálta, tekintettel arra, hogy a bűnügyi statisztikában alapvető megfigyelési egység a bűncselekmény, de az egyes bűncselekményi tényállásokat szabatosan meghatározó törvény még nem állt rendelkezésre. A kriminálstatisztika fejlődésében jelentős állomást jelentett az 1878. évi V. törvény, a büntettekről és vétségekről, amely lehetővé tette a törvényileg meghatározott bűncselekmények statisztikai rendszerezését. Ezt követően 1881-től megindult a Magyar Statisztikai Évkönyvekben a rendszeres igazságügyi statisztikai adatközlés.

Az 1881-ben megjelent évkönyv az 1878 évre vonatkozó adatokat tartalmazza. Az adatokon kívül tartalmazza a büntettek és vétségek miatti vizsgálatok menetét és eredményét, a perbefogatások menetét és eredményét, az elítélt személyekre kiszabott büntetések nemét és tartamát, az elítéltek személyes viszonyait. Foglalkozik a sajtóvétségkel és kihágásokkal, továbbá az ügyészségi börtönökkel, a kir. járásbíróóságok fogházaival és az országos fegyintézetekkel. Mai szakkifejezéseinkkel élve felöleli a teljes büntetőeljárást a nyomozástól a büntetésvégrehajtásig, mind az eljárás, mind az érintett személyek oldaláról, mindezt 11 táblázatban.

1982 és 1987 között nagyjából ugyanezeket a táblázatokat tartalmazza az évkönyv az 1885. évi bővül a letartóztatottak számával, az 1886. évben már a feljelentések száma, és a közigazgatási hatóságok fogházában lévő letartóztatottak száma is szerepel. 1890-től a fellebbviteli ügyek táblájával bővül a fejezet, a Tanügyi fejezetben pedig megjelenik a Börtöniskolák c. tábla. A táblák száma már 16.

Az 1894. évi Évkönyv jelzi a Hivatal új igazgatójának, *Jekelfalussy Józsefnek* a hatását. Megváltozik a fejezet címe: nem Igazságszolgáltatás, hanem Jogszolgáltatás lett. A cím változással együtt a tartalom is bővül, új a Jogszolgáltatási szervezetek és személyzet, Az ügyvédek, ügyvédjelöltek kamarák szerinti adatai, Az országos javítóintézetek adatai, továbbá A m. kir. bíróságok által külhatalmak részére és a külállamok által a m. kir. bíróságok részére kiszolgáltatott büntettek száma. A korábbi táblázatok jobb rendszerben, áttekinthetőbben és több adatot tartalmazva kerültek közlésre. Az évkönyv kibővült Horvát-Szlavonország és Fiume adatainak a feltüntetésével. Az évkönyv 1893-ig terjedő adatokat tartalmaz, de a korábban nem közölt, vagy kevesebb tartalommal közölt táblákban akár 1881-ig visszamenően is közöl adatokat. A fejezet 50 oldal terjedelemben 30 témában 56 táblát tartalmaz. Az 1896-os évkönyv a házassági perek tábláival egészült ki.

Az 1898-as évkönyv jelentősen bővült, új fejezetek A m. kir. ügyészségek ügyforgalma, A kir. főügyészségek ügyforgalma, A m. kir. közigazgatási bíróság tevékenysége, Az ügyvédi bizottságok működése, A gyakorlati bírói vizsgálatok, A telekkönyvi vizsgálatok, Törvényszéki orvosi vizsgálatok és A kolozsvári birtokrendező mérnöki vizsgálatok táblái. Ezzel a témák száma már 39-re, a táblák száma 69-re növekedett.

Az 1899 évi évkönyv újabb négy témával bővült: Az ausztriai cs.k. és a m. kir. elsőfokú consuli bíróságok ügyforgalmának, valamint A Konstantinápolyban székelő ausztr-

riai cs.k. és a magyar.kir. consuli főtörvényszéknek az ügyszorgalmával, továbbá A kir. közjegyzői kamarák ügyszorgalma és működése, valamint Az ügyvédi kamarák ügyszorgalma és működése című témákkal.

Összefoglalva megállapítható, hogy a XIX. század utolsó húsz évében az igazságügyi statisztika ill. a jogszolgáltatási statisztika hivatali működése jelentősen fejlődött, az évszázad végére évenként közel 40 témában, mintegy 60-70 táblában nagyon gazdag tartalommal jelentkeztek az évkönyvek.

2. A bűnügyi statisztika jelentőségének növekedése

Jekelfalussy felismerte a nemzetközi összehasonlítások fontosságát, de kifejtette azt is, hogy a bűnügyi statisztikai adatok összehasonlításánál elengedhetetlen az egyes országok törvénykezési szabályozásának az ismertetése, mert e nélkül mint írja, „képtelenség a különböző államok bűnügyi viszonyait összehasonlítani még kevésbé pedig erkölcsi állapotaikra következtetést vonni.” Jól ismerte a Nemzetközi Statisztikai Kongresszusoknak a bűnügyi statisztikai adatok összehasonlítására vonatkozó határozatait.

1883-ban megjelent tanulmányában a bűnügyi statisztikai adatok 1873-tól 1880-ig terjedő sorát elemzi, korábbi adatok nem álltak rendelkezésére, 1880-tól pedig a büntetőjog kodifikációja miatt (1878. évi V. tc.) elkerülhetlenné vált az adatgyűjtés nyomtatványainak a módosítása. Munkájában kifejti, hogy milyen nagy jelentősége van az igazságügyi statisztikai adatoknak a kormányzati munkában, mert lehetővé teszi a bíróságok működésének megismerését, következtetéseket enged levonni a fennálló törvények hatásáról is.

Törvény és hatóságstiszteelő nézeteit fejezi ki, hogy a feljelentések számának emelkedésében a bíróság és a bírósági eljárás iránti bizalom kifejezését látja. A feljelentések számának növekedése mellett az ügyhátralék mégis csökken, amivel azt igazolja, hogy a bíróságok fontos hivatásuk tudatában meg is felelnek a beléjük helyezett bizalomnak. A feljelentésekből vizsgálati eljárás elrendelése nélkül lezárt ügyek arányából (6,5–9,6%) arra a következtetésre jut, hogy a bíróságok „czéltudatos gonddal s óvatossággal járnak el.”⁴

A büntett vagy tettes ki nem puhatolása miatt megszüntetett eljárások arányáért (14,7–18,5%) a rendőrség szervezetlenségét és tájékozatlanságát okolja. (Megjegyzem, hogy jó lenne, ha napjainkban is ilyen arányú ismeretlen tettes miatti megszüntetéssel számolhatnánk! Az elmúlt években 50% körül ingadozott, 2010-ben 49,5% volt az ismeretlen elkövetők aránya!)

Felismeri, hogy az alkalmazott statisztikai megfigyelés nem ad lehetőséget a vádlott személyek számának megállapítására, mivel a vizsgálati fogságban lévők száma nem csak az „előleges letartóztatásban” lévők számát tartalmazza, hanem az „első bírósági ítélet után a jogerőre emelkedésig tartó fogságban” lévők számát is. Ez a felismerés vezetett oda, hogy a századfordulón korszerűsített statisztikai megfigyelést már a másodfokú, jogerős ítéletekre építették.

Az elítéltek személyi adataiból bizonyítani akarja, hogy a nemzet, „közmorál dolgában ha nem jobban, de semmi esetre sem áll rosszabbul, mint bármely más állam.” En-

⁴ JEKELFALUSSY JÓZSEF: *Hazánk bűnügyi statisztikája 1873–1880. Különös tekintettel a büntett miatti elítéltek személyi és társadalmi viszonyaira.* Budapest, MTA 1883.

nek igazolására a családi állapot, a foglalkozás, a műveltség és vagyoni állapot adatait sorakoztatja fel. Megállapításainak megalapozottságát gyengíti, hogy – nyilván a megfelelő népességi adatok hiányában, – nem alkalmaz specifikus kriminalitási arányszámokat, hanem csak megoszlási arányszámokat. A foglalkozási adatokból keserűen állapítja meg a tisztviselők viszonylag magas arányát az elítéltek között.

„Ámde egészséges viszony-e az, hogy nálunk éppen a hosszas és fáradságos előkészületeket feltételező közszolgálati pálya nyújt legkevesebb anyagi biztosítékot, még a legszerényebb élélhetésre is?! Egészséges viszony-e az, hogy a társadalmi szokások oly magatartást, viselkedést és külső megjelenést követelnek a köztisztviselőtől, mintha foglalkozása számára fényes – vagy legalább megfelelő módot és eszközöket is biztosítana?! Egészséges viszony-e az, hogy pl. egy alantasabb tisztviselő, a kinek legalábbis tisztességes kabátban és fehérneműben kell hivatalában megjeleneni, s nem bocsáthatja gyermekét sem mezítláb az iskolába: alig bír hivatala után annyi fizetéssel, mint amennyit az utolsó napszámos keres, aki elé azonban a társadalmi szokások semminemű igénnyel nem lépnek?!”

Fontosnak tartja a büntetett előéletre vonatkozó adatokat, mivel ezekből lehet megítélni a büntetőítéletek hatékonyságát. A 18% körüli, csökkenő tendenciájú arányt kedvezően értékeli. Az elítéltek nem, kor és vallási adatainak nem tulajdonított jelentőséget.

Befejezőként kifejezi azon óhaját, „vajha az elmondottak felkölténék jogászköreink figyelmét is, hogy ha ezek belátva a bűnügyi statisztika szükségét, annak pontosabb felvételét és gondos feldolgozását ajánlanák: bíróságaink, különösen járásbíróságaink is több kedvvel és buzgalommal állítanák össze a kívánt kimutatásokat, és nem hallanának többé annyi panaszt a „rőfszámra terjedő statisztikai tabellák ellen. Pedig hát megbízható statisztika nélkül egészséges igazságügyi politika nem képzelhető”.

3. A fogház statisztika megteremtése

1887-ben hiánypótló kiadvány jelent meg a Hivatalos Statisztikai Közlemények c. sorozatban, Fogházaink állapota 1872–1886, *Jekelfalussy József* szerkesztésében. Bár a kötet csak tizenöt év adatait tartalmazza, és nem terjed ki a börtönök és fegyházak állapotára, mégis megállapítható, hogy hasonló statisztikai kiadvány mindmáig nem jelent meg. A több mint 120 oldalas táblaanyagnak igen gazdag elemzését tartalmazza a kiadvány. Bevezetőként történelmi áttekintést nyújt a szabadságvesztés büntetés alakulásáról, és bemutatja a vizsgálathoz használt kérdőívet. Elemzi a vizsgálati foglyok és a jogérvényes ítélettel letartóztatottak létszámát, összehasonlítva azt a felügyelő és őrszemélyzet létszámával.⁵

A fogházak számát és elhelyezését, a fogházhelyiségek és azok berendezését vizsgálva kitér az egy fogolyra jutó légköbméter számra, a szellőzés, a megvilágítás és a fűtés vizsgálatára, az ivóvíz minőségre, kifejtve ezen tényezőknek a foglyok egészségre gyakorolt hatását. Az áttekintett tizenöt év alatt jelentős beruházások történtek, de mivel a foglyok száma is emelkedett lényegi javulás nem állapítható meg. Részletesen ismerteti a letartóztatottak élelmezési adatait, a betegek étrendjét, mindegyiknek a költségeit is számolva. Az egészségügyi viszonyok elemzésében a betegségek okait különösen a

⁵ JEKELFALUSSY JÓZSEF: *Fogházaink állapota 1872–1886*. Nemzetgazdasági Szemle. 1887. XI. évf. 11. füz.

zsúfolt elhelyezésben, a nem megfelelő szellőztetési lehetőségben és a nem kielégítő táplálkozásban látja.

Nagy figyelmet fordít a letartóztatottak munkaviszonyaira is. Nézete szerint a fogházi munka közgazdasági és erkölcsjavító szempontból is fontos, egyrészt, hogy a letartóztatottak ne legyenek henye fogyasztói a társadalomnak, hanem legalább élelmezésük és egyéb szükségleteiknek egy részét munkájukkal fedezzék. Másrészt a munka javítólag, nemesítőleg hat, és aki valamilyen iparágban jártasságot szerzett szabadulása után könnyebben tud munkát találni. Táblázataiban felsorolja azon iparágakat, amelyekben rabmunkáltatás folyik, a munkanapok számát és a keresmény összegét.

Az erkölcsnevelés fontos eszközének tekinti az oktatást és a fogházi könyvtárakat is. A hitoktatást kielégítőnek tartja, de az elemi oktatást nem. A hitoktatást 176 lelkes végzi, míg az elemi oktatásra mindössze 21 tanítót alkalmaztak. (67 fogházban). A fogházi könyvtárakat jól ellátottnak tartja, a művek száma megközelíti a rabok számát, a példányok száma pedig többszörösen meghaladja azt. A továbbiakban foglalkozik még a rabok tartási költségeivel, a letartóztatottak segélyezésével, a rabsegélyező-egyletek működésével és a fogházak fegyelmének kérdéskörével. Ez utóbbi kérdéskör tárgyalásának érdekessége, hogy nemcsak a letartóztatottak, hanem a felügyelő és őrszemélyzet fegyelmi kérdéseit is vizsgálja.

III. A fénykorszak (1900–1914)

1. Az 1900. évi igazságügyi statisztikai reform

Jekelfalussy igazságügyi-statisztikai munkásságának tetőpontját az 1900. évi igazságügyi-statisztikai reform jelentette. Ezt az évet mérföldkőnek szoktuk nevezni az igazságügyi-statisztika történetében. Korábban az adatgyűjtés lajstromos rendszerben készült és a megfigyelés az elsőfokú ítéletre épült, így azok is bekerültek a bűnügyi statisztikába, akiket másod- vagy harmadfokon felmentettek, viszont hiányoztak belőle azok adatai, akiket a felsőbb bíróságok ítélték el. Mindkét hiányosság korrigálása az 1900. jan. 1-jén életbeléptetett új statisztikai megfigyelési rendszerrel történt meg, ekkor került bevezetésre a bírósági statisztikában az egyéni lap rendszere, a kérdőív. A megfigyelés egysége ettől az időszaktól kezdve a jogerős elítélt lett. Mindkét módosítás mindmáig fennmaradt a bírósági statisztikában, és vitathatatlanul *Jekelfalussy* elmélyült igazságügyi-statisztikai szemléletének az eredménye.

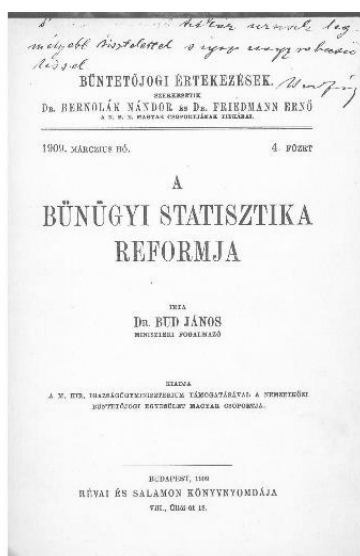
Az ezerkilencszázas évek elejétől a büntető törvénykönyv számos módosításának és kiegészítésének megfelelően a statisztikai adatgyűjtési rendszer is korszerűsödött, amelllett, hogy az adatok időbeli összehasonlíthatóságának szempontja sem szenvedett nagyobb csorbát. A Magyar Statisztikai Évkönyv 1900. évi táblái kisebb sorrendi és formai változásoktól eltekintve megegyeznek a korábbi táblázatokkal. 1901-ben új tábla a kegyelmi kérvényekre, az 1900-ban létrehozott Kir. Koronaügyészségekre és egyes bűncselekmények elkövetési idejére vonatkozó táblák, továbbá több tábla is foglalkozik a letartóztatási intézetekből és a fogházakból szabadult személyek részletes adataival. Így a témák száma már 56 lett. 1902 és 1912 között a témák száma 58-ról 80-ra, a táb-

lák száma 89-ről 110-re növekedett. Új az 1871: VIII. t.c.z. 35.§-a értelmében alakított legfőbb fegyelmi bíróság ügyforgalma és a hatásköri bíróság 1911–1913. évi ügyforgalma. Hét új tábla foglalkozik telekkönyvi, birtokrendezési, jogositvánnyal rendelkező földmérők és vállalataik adataival, továbbá az áru- és értéktőzsde adataival. Három új tábla a közigazgatási hatóságok tevékenységét mutatja be, hat új tábla foglalkozik az elítéltek demográfiai adataival. Az 1913. évi évkönyv már csak 51 témát, 66 táblát tartalmaz, számos tábla nem került közlésre, másokat pedig kevesebb tartalommal összevontak.

2. A két nevezetes kötet

A korszak legjelentősebb igazságügyi statisztikai eredményeit nem az évkönyvek, – bár azok is rendkívül színvonalasak voltak, – hanem a két bűnügyi statisztikai kötet, az 1904–1908 évi és az 1909–1913 évi adatokat tartalmazó kötetek jelentik. Az 1904–1908 évi kötet egy 84 oldalas Általános jelentés című elemzést tartalmaz,⁶ melyet *Bud János* min. segédtitkár, a kötet szerkesztője írt. További 235 oldal 60 táblát tartalmaz, jó néhány közülük több oldalas. valamennyi tábla abszolút számokat és viszonyszámokat is tartalmaz. A táblák általában többszörösen kombinált táblák, némelyik 4-5 ismérv szerinti bontásban közöl adatokat. A táblák kiterjednek a büntetőeljárás folyamatára, az elkövetett bűncselekményekre, azok idejére és helyére, az elkövetők demográfiai adataira, és a jogkövetkezményekre. A táblázatokat a kötet végén négy kartogram egészíti ki. Kuriózumként jegyzem meg, hogy a kötet végén 1 oldalon a sajtóhibák szerepelnek, összesen 14!

2. kép

⁶ BUDAY LÁSZLÓ: *Előszó*. In: A Magyar Birodalom bűnügyi statisztikája az 1909–1913 évekről. Pesti Könyvnyomda, Budapest, 1919. 6. p.

Az 1909–1913 évi adatokat tartalmazó kötet, melynek szerkesztője *Kenedy László* volt, csak 1919-ben jelent meg. Előszavát *Buday László* írta⁷, aki főleg azt fejtegeti, hogy mennyire megváltozott a bűnözés a háború alatt ill. miatt, különösen a nemek aránya. A férfiak aránya jelentősen csökkent, ha el is követtek valami bűncselekményt akkor katonai bíróság elé kerültek. A nők aránya jelentősen növekedett, hiszen nem voltak hozzászokva a családfenntartó, kenyérkereső munkához és a háború miatt házi munkájuk és a gyereknevelés mellett ez is rájuk hárult. (Megjegyzem, hogy a második világháború idején lényegesen kisebb volt ez az arányeltolódás). Az előszót követi egy 175 oldalas általános jelentés, amely nemcsak elemzi a feldolgozott adatokat, hanem oknyomozó elemzést is végez, kiterjedve a természeti tényezők hatására, az emberben rejlő tényezőkre, a társadalmi tényezők hatására, a gazdasági okokra, továbbá az elkövetés helyére. A részletes kimutatások 241 oldalon Magyarországról 35, Horvát-Szlavonországról 5 táblát közölnek. Hasonlóan az előző kötethez, a táblák több ismérvet tartalmaznak, kiemelkedő a területi bontás: mintegy 90 oldalon keresztül minden adatot területi részletezésben közöl. (Megjegyzem ez a területi bontás sem az elkövetés helyét, sem az elkövető lakóhelyét nem jelenti, hanem az ítélkező bíróság székhelyét, ami legtöbb esetben az elkövetés helyén vagy annak közelében van.)

Ezt a gazdag adatgyűjtést és adatközlést, és az elmélyült tudományos elemző munkát törte meg az I. világháború és szomorúan állapíthatjuk meg, hogy ilyen bőséges adatközlésre azóta sem került sor.

IV. A két világháború, és a háborúk közti időszak (1914–1945)

A két világháború a statisztikai évkönyvek sorozatában is súlyos csapást jelentett. Az 1914-es évkönyv *Jogszolgáltatás* cím alatt még 52 témakörrel, 71 táblázattal jelenik meg, de ezt követően rohamosan csökken a táblázatok száma, 1915-ben már csak 27 témakör, 70 táblázat, 1916 és 1925 között már csak három összevont kötet jelenik meg, 17 ill. 16 témakörrel, 44-46 táblázattal. A táblák a szervezetre, az ügyforgalomra, az ügyészségekre, a közjegyzői kamarákra, az ügyvédi kamarákra és a telekkönyvi ügyekre vonatkozó adatokat tartalmazzák. A házassági perekről a korábbinál lényegesen kevesebb tábla szerepel, a tulajdonképpeni bűnügyi statisztikáról egyetlen téma, 16 táblával, de ezek is nagyrészt eljárási adatokat tartalmaznak és csak keveset a bűncselekményekről és az elítéltekről.

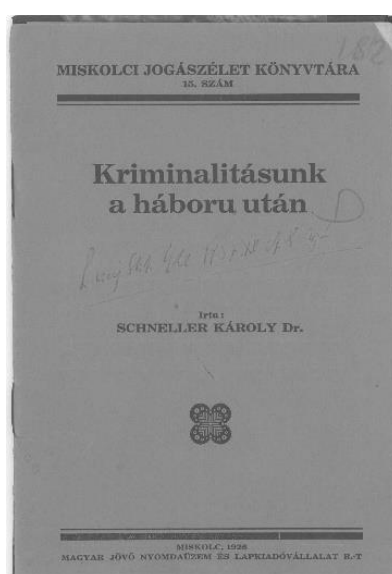
1926-tól újra évenként jelenik meg a Magyar Statisztikai Évkönyv, kezdetben 17, majd 1930-tól 1938-ig 19 témával, 54 táblával, újból közlik a büntetőintézetek és dologházak, továbbá a javítóintézetek adatait. Az 1939 végén megjelent 1938-as évkönyv első alkalommal közöl adatokat a Felvidékkel és Kárpátaljával megnagyobbodott országról, mindössze 25 oldalban a 444 oldalas kötetben. A jogszolgáltatással a 25 oldalon egyetlen tábla sem foglalkozik.

⁷ KENEDY LÁSZLÓ: *Általános jelentés*. In: A Magyar Birodalom bűnügyi statisztikája az 1909-1913 évekről, Pesti Könyvnyomda, Budapest, 1919. 1–175. pp.

Az 1939-es és 1940-es évkönyv már a II. világháború kezdetét jelzi: 6-6 téma maradt, 21-21 táblával a Jogszolgáltatás c. fejezetben, mindössze a szervezetre, az ügyvédi kamarákra, a házassági perekre és a jogerősen befejezett büntetőügyekre vonatkozóan tartalmaznak adatokat.

Az 1941-es és 1942 évkönyv visszatér a 19 témás rendszerhez, 52 ill. 53 táblával. ezen belül az 1941-es kötet 1939-1941-es adatokat is, az 1942-es kötet 1940–1942-es adatokat is tartalmaz. A világháború után megjelent 1943–1946 évi összefoglaló kötet Jogszolgáltatás címszó alatt tizenegy fejezetet tartalmaz, némelyikben 3-4 táblázzal. A táblázatok szervezeti, eljárási, ügyforgalmi adatokat tartalmaznak, egyes táblák 1941-től 1946-ig terjedő adatokat is közölnek, de bűnügyi statisztikai adat egyetlen táblában sem szerepel.

3. kép

A korszak igazságügyi statisztikáját a két világháború és a húszas évek végén bekövetkezett pénzügyi világválság igen szerény keretek közé szorította. Elméleti kérdések is nehezítették a statisztika készítést: a trianoni békeszerződés, majd a visszacsatolások következtében változó területek lehetetlenné tették a hosszú idősorokban történő összehasonlítást, hiszen ezen történelmi események következtében nem álltak rendelkezésre adatok a megváltozott területek korábbi adataira vonatkozóan. „Sajnos, Magyarország mai területére kiszámítva a múltra vonatkozólag nem áll rendelkezésünkre bűnügyi statisztika s remény sincs arra” írja *Schneller Károly*.⁸

⁸ SCHNELLER KÁROLY: *Kriminalitásunk a háború után*. Magyar Jövő Nyomdatézem és Lapkiadó Vállalat. Miskolc, 1926. 5. p.

V. *A titkos adatok kora. Az igazságügyi statisztika decentralizációja. (1945–1963)*

1. *A II. világháborút követő évek.*

A II. világháborút követő években részint a papírhány, részint az adatok titkossága miatt a statisztikai évkönyvek nem voltak nyilvánosak az 1950-es évek közepéig, csak a Magyar Statisztikai Zsebkönyv jelent meg nyilvánosan. Az 1946-os zsebkönyv Jogszolgáltatás címszó alatt mindössze négy táblát tartalmaz, viszonylag hosszú, 1921–1938-ig terjedő idősorokkal: a jogerősen befejezett ügyek, ezekben szereplő személyek számát, a büntettek és vétségek miatt elítéltek és visszaeső elítéltek számát, továbbá a házassági perek számát tartalmazzák.

Az 1948-ban megjelent zsebkönyv ugyancsak Jogszolgáltatás címen közöl adatokat, és pedig a bíróságok, vádhatóságok és kamarák szervezetére és létszámára vonatkozó adatokat közöl. Egy tábla tartalmazza a Népbíróságok ügyforgalmának adatait, egy másik tábla pedig a Népbíróságok ügyforgalma mellett a hozott ítéletek számát és fajtáit tartalmazza területi bontásban.

1954-ig az évkönyvek kéziratként, belső használatra készültek, ebben az időszakban változtatták a nevét Statisztikai Évkönyvre. 1947-ben még Jogszolgáltatás volt az általunk vizsgált fejezet címe. A fejezet nagyjából a régi szerkezetnek megfelelően 20 témában 35 táblát tartalmazott. 1954-ben a fejezet címe Igazságügyre változott és mindössze 4 táblát tartalmazott. Az 1949–55 éves kötetben még Igazságügy a fejezet címe, három alfejezetre oszlik, és tíz táblát tartalmaz.

1956-tól jelenik meg évente a Statisztikai Évkönyv, A fejezet címe ekkor változik Igazságszolgáltatásra, három alfejezetet tartalmaz: Ügyészségi adatok, Büntetőbírósági adatok és Befejezett házassági perek, 11 táblával. Megjegyzem, hogy a fejezet címmel nem értek egyet, mert az igazságszolgáltatás a bíróság feladata, az ügyészség feladata nem az igazságszolgáltatás, hanem bűnüldözés. Az ügyészségi táblák ügyforgalmi adatokat tartalmaznak, a bírósági táblákban a vádlottak ill. az elítéltek különböző ismérvek szerinti csoportosításait tartalmazzák. Egy tábla vonatkozik a házassági perekre.

1963-ig kisebb változtatásokkal marad ez a szerkezet, 1958-ban megszüntetik a házassági perekre vonatkozó táblát, 1961-től pedig bevezetik a szabálysértésekre vonatkozó táblát. (Ez sem igazságszolgáltatás) A táblák száma 1956 és 1963 között 11-ről 17-re emelkedik. Kezdetben főleg ügyforgalmi és eljárási táblákat közölnek, 1959-től több a demográfiai ismérv, külön közlik a férfi és női táblákat, életkor szerinti táblákat, az elkövetés helye, az alkoholos befolyásoltság új ismérvként jelenik meg a táblázatokban.

2. *A bűnügyi statisztika decentralizációja*

1951-ig az igazságügyi statisztika művelése a KSH (Központi Statisztikai Hivatal) feladatkörébe tartozott. Ezt változtatta meg az igazságügyi statisztikának a 9000/1951. számú IM rendelettel történt decentralizálása. Ezzel a rendelettel az igazságügyi statisztika kikerült a KSH által gyűjtött és feldolgozott adatok köréből, és átkerült a bűnüldöző és az igazságszolgáltatással foglalkozó szervek hatáskörébe. A kapcsolatos adatok, ame-

lyeket a rendőrség gyűjtött, a Belügyminisztériumhoz kerültek feldolgozásra. A vádemelések statisztikája az 1953-ban megalakult Legfőbb Ügyészséghez került.

A decentralizáció eredményeként könyvelhető el, hogy az adatgyűjtések közvetlenül szolgálták az egyes szervek tevékenységét. Ugyanakkor egyre több lett a párhuzamos adatgyűjtés. Bűnügyi adatokat gyűjtött a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, illetve a bűnügyi nyilvántartás és a büntetés-végrehajtás. Ha tágabb értelmezésben nemcsak a bűnügyi adatok, hanem más, társadalomra veszélyes cselekmények, így a kihágás, majd a szabálysértésekre vonatkozó adatok gyűjtését is figyelembe vesszük, úgy még egész sor további hatóság végzett és végez ilyen jellegű adatgyűjtést.

Az igazságügyi statisztika bíróságokkal kapcsolatos feladatköre 1951-ben került az Igazságügyminisztérium hatáskörébe. Ezt követően a minisztérium kiépítette statisztikai csoportját és a megyei bíróságokon működő megyei bírósági statisztikusok szervezetét. Bár a statisztikai adatok változatlanul titkosak voltak, a Statisztikai Csoport lelkes munkatársai, *Mádai Lajos* vezetésével elkészítették *A bírósági statisztika 1951–1955 évi eredményei*⁹ című tanulmányukat és adatgyűjteményüket. Munkájuk 1956. augusztus 18-án jelent meg sorszámozott, kis példányszámú sokszorosításban, kizárólag belső, hivatali használatra. A kiadvány nyilvános formában 1991-ben jelent meg a Statiquum kiadó kiadásában.

VI. Újra vannak adatok, nagyrészt hivatalos használatra. (1963–1989)

A decentralizációt követően új fordulatot jelentett a nagy teljesítményű elektronikus számítógépek megjelenése, amelyek lehetővé tették integrált információ-rendszerek létrehozását, a párhuzamos adatgyűjtések felszámolását, az erőknél az adatgyűjtés pontoságára, megbízhatóságára való összpontosítást.

A korszerű technika felhasználásában, a fölösleges párhuzamosság megszüntetésében az első és legjelentősebb lépés – ma már ismert hibái ellenére –, az egységes rendőrségi és ügyészségi bűnügyi statisztikai megfigyelés megteremtése volt.

1. Az egységes rendőrségi-ügyészségi statisztika

Az egységes rendőrségi-ügyészségi bűnügyi statisztika 1964. január 1-jén lépett hatályba. Rendszerét, szervezetét, elveit és feldolgozási módját tekintve egyaránt új volt. A korábban kizárólagos kézi feldolgozás helyett, a két hatóság közös statisztikai rendszerében Magyarországon először került sor az összegyűjtött információk elektronikus gépi feldolgozására. Ezzel bevonult a számítástechnika a hazai kriminálstatisztikába. Ez a rendszer több szempontból is újat jelentett a korábbiakhoz képest, mert lehetővé tette a bűnözés alanyi és tárgyi oldalának egyidőben történő teljeskörű megfigyelését, a megfigyelt ismérvek és ismérv-változatok növelését, a megfigyelt információk feldolgozása korszerű eszközökkel és módszerekkel történt, olyan kombinált csoportosításban, amelyre kézi feldol-

⁹ MÁDAI LAJOS: *A bírósági statisztika 1951–1955 évi eredményei*. Statiquum Kiadó és Nyomda. Budapest, 1991. 192. p.

gozás mellett még csak gondolni sem lehetett, az elektronikus számítógép lehetővé tette a nagytömegű információ gyors csoportosítását és statisztikai elemzését.

A rendszer az összegyűlt információk csoportosításával biztosította egyrészt a bűnözési, másrészt a bűnüldözési kérdések elemzését. Az 1964-ben bevezetett rendszert az elmúlt közel hat évtizedben többször is korszerűsítették, az azóta bevezetett jogszabály módosításoknak megfelelően. Számítástechnikai szempontból talán a legjelentősebb változást az 1974. január 1. után bevezetett azonosítási szám jelentette, amely lehetővé tette a megfigyelés kétféle egységének, a bűncselekmény és a gyanúsított (feljelentett) személy adatainak, az alanyi és tárgyi oldalnak az összekapcsolását.

A rendszer kezdetben két kérdőívre épült, a *B*, a bűncselekmények, és a *T*, az elkövető (tettes) adatait tartalmazó kérdőívekre. A rendszerben megfigyelésre kerültek az eljáró szervek és a büntetőeljárás egyes adatai is. A kérdőívek rendszerét 1988. jan. 1. hatállyal módosították, az adminisztráció egyszerűsítésére az addigi kétféle lap helyett négyféle lapot vezettek be: az összevont *B-T* lapot, az összevont *B-A* lapot és a korábbival megegyező *B* és *T* lapot. Az összevont *B-T* lap szolgált az egy elkövető-egy bűncselekmény megfigyelésére, a *B* és a *T* lap a korábbiaknak megfelelően a több bűncselekmény, ill. több elkövető külön-külön történő megfigyelésre, és a *B-A* lap pedig lehetővé tette az elkövetők és az általuk végrehajtott bűncselekmények együttes megfigyelését.

Az ERÜBS (Egységes Rendőrségi Ügyészségi Bűnügyi Statisztika) feldolgozott adatait évente két kiadványban jelentette meg, Tájékoztató a bűnözésről és Tájékoztató a bűnüldözésről. Nyilvános forgalomba egyik kiadvány sem került, a bűnözésről szóló kiadványt az érdekelt kutatóhelyek rendszeresen megkapták, a bűnüldözésről szóló szigorúan titkos volt, nagyon nehezen lehetett hozzájutni, és publikálás előtt be kellett mutatni a BM illetékes csoportfőnökségének. Mindkét kiadvány igen gazdag adat mennyiséget tartalmazott. Elemző tanulmányt, több mint 50 táblázatot, színes ábrákat és fogalmak magyarázatát, továbbá a vonatkozó jogszabály változásokat tartalmazta, legalább 100 oldal terjedelemben.

2. *Bírósági statisztika*

A bírósági statisztika egyrészt az ügyforgalomra vonatkozó adatokat gyűjti, évenként elkészítve a mérleget: az időszak elején az előző évről folyamatban maradt, az év folyamán érkezett és befejezett továbbá az év végén folyamatban maradt ügyek számát. A büntetőbírósági statisztika egyéni lapokon gyűjti a vádlottak adatait, a fiatalkorúakról Fk mintájú, a felnőttkorúakról C/D mintájú lapokon. A helyi bíróságok havonta küldték az adatlapokat a megyei bíróságokra, ahol feldolgozták azokat, majd tovább küldték az Igazságügyminisztériumba ahol összesítették. A polgári perekről csak ügyforgalmi statisztika készült, kivéve a házassági perekről. A begyűjtött és feldolgozott adatok közlése nem volt nyilvános, sokszorosított formában esetlegesen történt. Az adatokból nyilvánosságra az került, ami a Statisztikai Évkönyvekben megjelent. Az adatok nem voltak szigorúan titkosak, kérésre a Statisztikai Osztály a szükséges adatokat kiadta.

A Statisztikai Évkönyv az ERÜBS-től, az Igazságügyminisztériumtól és a Büntetésvégrehajtás Országos Parancsnokságától kapott adatokat publikálta. 1964-től a rendszerváltásig megközelítőleg stabil volt az Igazságszolgáltatás c. fejezet szerkezete.

1964 és 1967 között 18-18 táblából, egy ügyészségi, tizenöt büntetőbírói, egy szabálysértési és egy polgári perek táblából állt a fejezet. 1966-ban csak tizenhét tábla volt, a polgári peres tábla hiányzott. 1968 és 1974 között húszra emelkedett a táblák száma, valószínűnek látszik, hogy ekkor kezdték közölni az ERÜBS adatait. A hét év alatt stabilan két ERÜBS tábla, tizenhat bírósági, egy szabálysértési és egy polgári peres tábla közlésére került sor. 1975 és 1980 között lényegesen, tizenötre csökkent a táblák száma, a bűncselekmények szerinti megoszlásra, a büntetési időtartamokra és az elítéltek családi állapotára vonatkozó táblák nem kerültek be az évkönyvbe. 1981-től 1985-ig újra tizenöt táblát találunk az évkönyvben, de az összetétel valamelyest változott, az ERÜBS táblák száma négyre növekedett, míg a büntetőbírói táblák száma kilencre csökkent, a szabálysértések és a polgári perekre vonatkozóan változatlanul 1-1 táblát találhatunk. 1986 és 1987-ben újabb csökkenést, tizenkét táblát láthatunk, az ERÜBS táblák száma kettőre, a büntetőbírói táblák száma nyolcra csökkent. 1988-ban és 1989-ben kis változással tizenháromra növekszik a táblák száma, ekkor jelenik meg először a büntetésvégrehajtás létszámára vonatkozó adat.

VII. A rendszerváltástól napjainkig (1990–2016)

1. Vissza a KSH-ba? (1997–1998)

Mielőtt az igazságügyi statisztikának az évkönyvekben történő megjelenését tovább ismertetném, szólni szeretnék arról a kísérletről, ami 1997 és 1998 között *Katona Tamás* elnöksége idején a KSH-ban folyt. Az igazságügyi statisztika a Királyi Magyar Statisztikai Hivatal megalakulásától több mint 70 éven keresztül az 1951 évi decentralizációig a Hivatalban készült. Bár a bűnüldöző szervek és az Igazságügyi Minisztérium sok értékes információt gyűjtött és dolgozott fel, számos kérdést nem tudott megoldani. Az ERÜBS kivételével nem hozott létre egy egységes rendszert, amelyben a bírósági és büntetésvégrehajtási adatok egy egységes folyamatot alkotnának. Az egyes rendszerek nem a bűnözést mérték, hanem a bűnüldözés és az igazságszolgáltatás működését, ill. a büntetésvégrehajtás létszám adatait.

Nem volt, – és ma sincs, – egyetlen olyan statisztika sem, amely be tudná mutatni, hogy egy adott évben mennyi volt az elkövetett bűncselekmények, vagy legalább az ismertté vált bűncselekmények száma. (A bűncselekmények idősorai a nyomozás befejezésének időpontját mutatják és nem az elkövetés időpontját) Az sem derült ki a statisztikákból, hogy egy adott évben elkövetett bűncselekményeknek hány különböző személy volt az elkövetője. (Az éves statisztikákban akár az elkövetők, akár a jogerősen elítéltek között ugyanaz a személy többször is előfordulhat). Az egyes szervek statisztikái nem mutatták be a bűnözés folyamatát az első elkövetéstől a nyomozáson, vádemelésen keresztül a jogerős ítéletig ill. a büntetésvégrehajtásig majd a bűnismétlésen és visszaesésen keresztül a körfolyamat ismétlődéseit.

Ennek az egységes rendszernek a KSH-ban történő létrehozását tette volna lehetővé a Kormány átfogó bűnmegelőzési programjának előkészítésével és megvalósításával

kapcsolatos feladatokról szóló 1136/1997 (XII.22.) Korm. határozat 5. pontja. A tervezett rendszer révén a kriminálstatisztika új és igen hasznos információkat nyújthatott volna a bűnmegelőzés, a bűnüldözés, az igazságszolgáltatás, a jogalkotás és a bűnügyi prognosztika számára is. A rendszer kidolgozására vonatkozó kutatások már előrehaladott stádiumban voltak, azonban 1998-ban a rendszer bevezetésére nem kerülhetett sor.

2. Az Országos Statisztikai Tanács

Az Országos Statisztikai Tanács (a továbbiakban: OST) jogállását a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvény 7. § (1) bekezdésében, valamint az ennek végrehajtására kiadott 170/1993. (XII. 3.) Korm. rendelet 3-5. §-aiban foglaltak határozzák meg. A törvény kimondja, hogy a hivatalos statisztikai szolgálat működésének, munkája összehangolásának elősegítésére – a KSH elnökének szakmai tanácsadó, véleményező szerveként – Országos Statisztikai Tanács működik. Az OST feladata többek között az éves Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (OSAP) tervezetének véleményezése. Az OSAP tartalmazza a hivatalos statisztikai szervek felsorolását, így az igazságügyi statisztikai adatok tekintetében idesorolja a KSH-n kívül a Belügy Minisztériumot (BM), az Igazságügy Minisztériumot (IM), a Legfőbb Ügyészséget (LÜ), és az Országos Bírósági Hivatalt (OBH). Az OSAP figyelembevételével indokolt, hogy az igazságügyi statisztika szerepéről a hivatalos statisztikában e szervek adatgyűjtéseiről is említést tesztek.

3. Magyar Statisztikai Évkönyvek a Rendszerváltás után.

A Rendszerváltást követően újra Magyar Statisztikai Évkönyv címmel jelenik meg az évkönyv. 1990 és 1992 között 10-10 tábla jelenik meg, ebből kettő ERÜBS, öt büntetőbírósági, és 1-1 szabálysértési, polgári peres és büntetésvégrehajtási. 1993 és 1996 között öt szervezeti és ügyforgalmi táblával növekszik a fejezet, így évenként 15-15 tábla található az Igazságszolgáltatás c. fejezetben.

Lényeges mennyiségi és szerkezeti változás 1997-ben történik, ekkor tíz új tábla kerül a fejezetbe, ebből hét ERÜBS, kettő büntetőbírósági és egy büntetésvégrehajtási. Az alkohollal való összefüggést korábban a jogerősen elítélteknél mutatja ki, míg a 1997 utáni táblákban a bűnelkövetőknél, így az időbeli összehasonlításra nincs lehetőség. 1998 és 2005 között 21, 2006 és 2011 között ugyan húsz a táblák száma, de csak tizenhat van az évkönyvben, további négy csak CD-n tekinthető meg. 2012-től az ERÜBS helyébe az Egységes Nyomozóhatósági és Ügyészségi Bűnügyi Statisztikai rendszer (ENYÜBS) lép, melyet a 12/2011.(III.30.) BM rendelet az Egységes Nyomozóhatósági és Ügyészségi Bűnügyi Statisztikáról hoz létre. 2012-től teljesen rendszertelenné válik az adatközlés, 2012-ben 22, 2013-ban 21, 2014-ben újra 22, 2015-ben már csak 13 és 2016-ban 11-re csökken a táblák száma. 2012, 2013 és 2014-ben 5-5 tábla, 2015-ben 1 tábla csak interneten, a www.ksh.hu/polc címen érhető el.

A KSH nem csak a statisztikai évkönyvekben jelentetett meg igazságügyi adatokat, hanem a Területi Évkönyvekben is, de ezek az évkönyvek tábláitól csak abban külön-

böztek, hogy területi bontást, megyei vagy régiók szerinti bontást is tartalmaztak. Rendszerint, időnként megjelentek olyan kiadványok is, amelyek egy-egy régió bűnügyi helyzetét tárták fel.

Összefoglalva azt állapíthatjuk meg, hogy a statisztikai hivatal az utóbbi száz évben nem mutatott olyan érdeklődést a bűnüldözés és igazságszolgáltatás iránt, mint a hivatal megalakulását követő negyven esztendőben. Ebben persze közrejátszott a két világháború, a gazdasági világválság is, de kétségtelenül az is, hogy ebben a száz évben olyan mértékben kitágult a világ, olyan tömeggel jelentek meg új információk, hogy egy-egy területre kevesebb érdeklődés jutott.

Felhasznált irodalom

BUD JÁNOS: *A bűnügyi statisztika reformja*. Révai és Salamon. Budapest, 1909. 31. p.

BUD JÁNOS (szerk.): *A Magyar Szent Korona Országainak Bűnügyi statisztikája az 1904–1908 évekről*. Athenaeum. Budapest, 1910. 84+235 pp.

DÁVID GÁBOR: *A kriminálstatisztika fejlődésének néhány jellemzője*, Statisztikai Szemle 1978/1. 76–86 pp.

JEKELFALUSSY JÓZSEF: *Fogházaink állapota 1872–1886*. Nemzetgazdasági Szemle. 1887. XI. évf. 11. füz.

JEKELFALUSSY JÓZSEF: *Hazánk bűnügyi statisztikája 1873–1880. Különös tekintettel a büntett miatt elítéltek személyi és társadalmi viszonyaira*. MTA. Budapest, 1883.

KATONA TAMÁS: *A szabálysértések és a bűncselekmények megjelenése a statisztikai adatgyűjtésben és a tájékoztatásban*. In: Kovacsicsné Nagy Katalin (szerk.): Vavró István, a tudós és pedagógus. Magyar Statisztikai Társaság és Széchenyi Egyetem ÁJK, Budapest, 2016. 57–80. pp.

KENEDY LÁSZLÓ (szerk.): *A Magyar Birodalom bűnügyi statisztikája az 1909–1913 évekről*. Pesti Könyvnyomda. Budapest, 1919. 175+241 pp.

KONEK SÁNDOR: *Ujabb adataink Magyarország bűnvádi statisztikájából*. MT Akadémia, Budapest, 1875. 55 p.

KONEK SÁNDOR: *Öt év Magyarország bűnvádi statisztikájából*. MT Akadémia, Budapest, 1879. 65. p.

KOVACSICSNÉ NAGY KATALIN (szerk.): *Igazságügyi statisztika*. Rejtjel Kiadó. Budapest, 2001. 220 p.

LENCSES ÁKOS: *A Magyar statisztikai évkönyv szerkezetének változásai 1872 és 2016 között*. Statisztikai Szemle. 2017. No 11–12. 1144–1158. pp.

MÁDAI LAJOS: *A bírósági statisztika 1951–1955 évi eredményei*. Statisztikai Kiadó, Budapest, 1991. 192. p.

MIKE GYULA (szerk.): *Magyar statisztikai zsebkönyv*. Pátria, Budapest, 1946. 219. p.; 332. p.

NEMES ERZSÉBET: (szerk.): *150 éve alakult az MTA Statisztikai Bizottsága*. KSH Könyvtára. Budapest, 2010. 175 p.

RÓZSA DÁVID (szerk.): *Portrék a magyar statisztika és népességtudomány történetéből*. KSH Könyvtár. Budapest, 2014. 807. p.

SCHNELLER KÁROLY: *Kriminalitásunk a háború után*. Magyar Jövő Nyomdaüzem és Lapkiadó Vállalat. Miskolc, 1926. 3–9. pp.

SZABÓ BÉLA: *Néhány adat az 1921. és 1922. év bűnügyi statisztikájából*. Statisztikai Szemle, 1926/7. 25–426 pp.

SZABÓ BÉLA: *A nők kriminalitása a háború folyamán*. 1923/5-6, 142–145 pp.

VAVRÓ ISTVÁN: *A demográfiai-társadalmi tényezők és a bűnözés kapcsolata*. Statisztikai Szemle, 1994/1. 35–45 pp.